

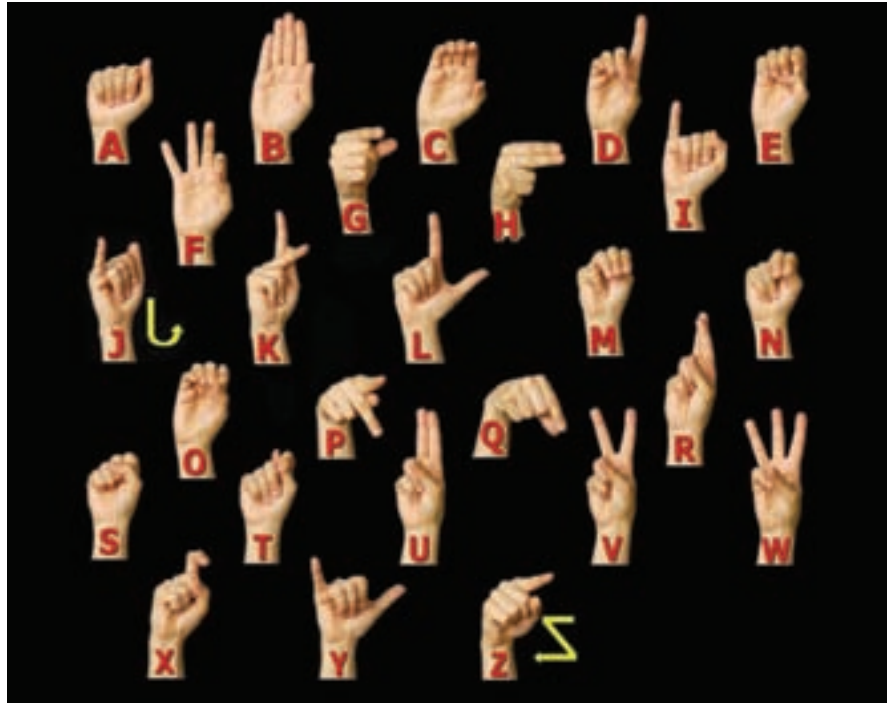
Nieuwe wet voor tolken en vertalers

Advocatuur kan kwaliteit tolken en vertalers stimuleren

Sinds 1 januari jl. beoogt de Wet beëdigde tolken en vertalers (Wbtv) het tolken en vertalen in het straf- en vreemdelingenrecht te verbeteren.¹

.....
drs. J.H.M. von den Hoff
directeur Bureau beëdigde tolken en vertalers²
.....

Tolken en vertalers zorgen ervoor dat de communicatie met hun klanten ondanks een taalbarrière zo normaal mogelijk verloopt. Velen zijn goed opgeleid, maar in de meeste talen bestaan er geen opleidingen. Buitenstaanders kunnen de kwaliteit doorgaans niet beoordelen. De afgelopen decennia heeft het ministerie van Justitie beleid ontwikkeld om de kwaliteit van juridisch tolken en vertalen te benoemen, aantoonbaar te maken en te verbeteren. Maar maatregelen als kwaliteitscriteria, kwaliteitscontracten, scholing en register³ waren te vrijblijvend. Justitie-afne-

mers gebruikten naast het register hun eigen lijsten, en veel tolken en vertalers zagen niet de noodzaak om een toets af te leggen, omdat ze toch wel werden ingezet.

De minister diende in december 2004 het voorstel voor de 'Wet gerechtstolken en beëdigde vertalers'⁴ in, dat vier jaar later als Wet beëdigde tolken en vertalers in werking is getreden. In deze wet wordt het eerdergenoemde register omgevormd tot het Register beëdigde tolken en vertalers (Rbtv). Een deel van de reeds ingeschreven tolken en vertalers en alle vertalers die onder de oude wet al

waren beëdigd, kunnen op basis van een overgangsregeling⁵ zonder inhoudelijke beoordeling in het nieuwe register worden opgenomen als zij een Verklaring omtrent gedrag (Vog)⁶ aanleveren. De overige tolken en vertalers moeten per taalcombinatie aantonen dat zij voldoen aan de wettelijke competenties⁷.

Beëdiging en afnameplicht

Na inschrijving in het register moeten de tolken en vertalers worden beëdigd

1 Wet van 11 oktober 2007, houdende regels inzake de beëdiging van tolken en vertalers en de kwaliteit en integriteit van beëdigde tolken en vertalers, *Staatsblad* 2007, nr 375.

2 Han von den Hoff is binnen de Raad voor Rechtsbijstand sinds 2002 verantwoordelijk voor het beheer van het Kwaliteitsregister tolken en vertalers.

3 Het beheer van dit Kwaliteitsregister tolken en vertalers (Ktv) is in 2002 opgedragen aan de Raad voor Rechtsbijstand 's-Hertogenbosch, die al veel ervaring had met vergelijkbare

registers. Naast een bestand van gekwalificeerde rechtsbijstandverleners en mediators die gesubsidieerde rechtsbijstand mogen verlenen, beheert de Raad ook een register van gekwalificeerde bewindvoerders in het kader van de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen.

4 Kamerstukken 2004-2005, 29 936, nr 2.

5 Art. 37 Wbtv. Vertalers die onder het oude regime zijn beëdigd, mogen vanaf 1 januari 2009 alleen nog beëdigde vertalingen maken als ze staan ingeschreven in het Rbtv. Volgens de overgangsregeling kunnen zij tot 1 januari 2011 op basis van hun oude beëdiging in het nieuwe register worden ingeschreven en hoeven zij dan niet opnieuw te worden beëdigd.

6 In de Beleidsregels Vog-NP-RP 2008 van 1 april 2008 is de terugkijkttermijn voor de Wbtv op 10 jaar gesteld.

7 Art. 3 Wbtv.

Over de Wbtv

Meer informatie over de Wbtv is te vinden op www.bureaubtv.nl. Via deze site is sinds 1 januari jl. ook het openbare Register btv te raadplegen.

door de rechtbank.⁸ Met de beëdiging verklaren zij nauwgezet en onpartijdig te zijn, zich te gedragen zoals het een goed tolk of vertaler betaamt en geheimhouding te betrachten jegens vertrouwelijke informatie.

De inschrijving in het register en de beëdiging zijn vijf jaar geldig⁹ en kunnen telkens voor vijf jaar worden verlengd. Daartoe moet de tolk of vertaler een nieuwe Vog aanleveren en aantonen dat hij voldoende werkervaring heeft opgedaan en relevante bijscholing heeft gevolgd.

Opdrachtgevers van tolk- en vertaaldiensten uit het justitiedomein¹⁰ zijn verplicht om een beëdigde tolk of vertaler in te zetten¹¹. Alleen wanneer geen aanbieder uit het register beschikbaar is, mogen zij hiervan afwijken. De opdrachtgever dient dat dan in een schrift-

8 Art. 12 e.v. Wbtv.

9 Art. 8 Wbtv.

10 De wet noemt de politie, de tot de rechterlijke macht behorende gerechten, de Immigratie- en Naturalisatiedienst, de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State en de Koninklijke Marechaussee. De minister kan nog andere instanties aanwijzen.

11 Art. 28 Wbtv.

telijke verklaring toe te lichten. Bovendien moeten zij vooraf controleren of de niet-geregistreerde tolk of vertaler een recente Vog kan overleggen. In spoedeisende situaties kan dat ook achteraf nog gebeuren.

Voor talen waarin tolken en vertalers hun vaardigheden niet kunnen aantonen door het ontbreken van toetsing, voorziet de wet in een zogenaamde uitwijklijst.¹² Daarop kunnen tolken en vertalers worden ingeschreven die een Vog hebben aangeleverd en gedeeltelijk aan de criteria voldoen. De eerdergenoemde afnameplicht voor het register geldt niet voor de uitwijklijst.

Openbaarheid en klachten

De gegevens in het register en op de uitwijklijst zijn in beginsel openbaar.¹³ Hierdoor kunnen ook andere opdrachtgevers tolken en vertalers inzetten met een gegarandeerd kwaliteitsniveau. Daarnaast helpt dit openbare karakter belanghebbenden om te toetsen of de afnameplicht is nageleefd.

Met het oog op hun veiligheid kunnen tolken en vertalers ervoor kiezen een deel van hun openbare gegevens (adres en bereikbaarheid) af te scherm. Advocaten kunnen echter altijd vaststellen dat een tolk of vertaler staat geregistreerd. Opdrachtgevers met een

12 Art. 2, lid 3 Wbtv.

13 Art. 2, lid 4 Wbtv.

afnameplicht hebben uiteraard wel toegang tot alle gegevens.

De Wbtv introduceert een landelijke klachtencommissie die klachten volgens een uniform protocol zal behandelen en de Raad voor Rechtsbijstand in het uiterste geval kan adviseren een inschrijving (tijdelijk) door te halen.¹⁴

Advocatuur kan kwaliteit stimuleren

Het is de bedoeling dat advocaten zullen ervaren dat de kwaliteit van strafrechtelijke en vreemdelingenprocedures toeneemt doordat vaker gekwalificeerde tolken en vertalers worden ingezet. Zij kunnen dit proces stimuleren door te controleren of opdrachtgevers de wettelijke afnameplicht nakomen en als dat niet gebeurd is, dit voldoende is gemotiveerd en de tolk of vertaler die wel is ingezet een Vog heeft overgelegd.

Door het openbare karakter van het register en de uitwijklijst kunnen advocaten ook zelf opdrachten uitzetten bij gekwalificeerde tolken en vertalers. Waar zij vóór 1 januari 2009 gebruikmaakten van vaste beëdigde vertalers, is het zaak na die datum te verifiëren of die vertalers staan ingeschreven in het Register btv. Alleen dan mogen zij beëdigde vertalingen maken. Ook kunnen advocaten klachten indienen over beëdigde tolken en vertalers.

14 Art. 16 e.v. Wbtv.